Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 210 | V Ljubljani, četrtek 16. septembra 1937 | Leto II.

Nemir na Sredozemskem morju kljub konferencam raste

Anglija utrjuje Malto kot ob sankcijah

Malta, 16. sept. o. Angleško mornariško ministrstvo je zadnje štirinajst dni začelo z vso naglico ojačevati svoje največje sredozemsko oporišče na Malti. Razen tega, da angleški pionirski oddelki ojačujejo vse važnejše dele utrdb na Malti in da povsod montirajo protiletalske topove in težke strojnice, prihajajo iz Anglije dan za dnem nove pošiljatve letal, vojnega materiala, bencina in oddelki vojaštva. V raznih delih bojne luke na Malti je zdaj zbranih okrog 90 enot angleške vojne mornarice, in to vseh vrst. Tja je pripluł tudi nosilec letal »Glorious« s 45 težkimi bombniki na krovu. Angleške oblasti delajo vse to z izgovorom, da se pripravljajo na začetek varstva nad sredozemsko plovbo. Toda samo zato bi ne bilo treba vojnih priprav v tolikem obsegu. Dela na Malti so zdaj na las podobna mrzličnim pripravam v jeseni 1935, ko so se začele sankcije in ko je grozil na Sredozemskem morju spopad med Anglijo in Italijo.

Italija zahteva enakopravnost na Sredozemskem morju

London, 16. sept. o. Londonsko časopisje razlaga italijanski odklonilni odgovor na angleško-francoski poziv, naj Italija sodeluje pri pomorskem nadzorstvu na Sredozemlju, tako, da Italija samo zaradi tega ne more sodelovati, ker jo je nyonska konferenca potisnila na stopnjo nepomembne države. Italija hoče, da ji Francija in Anglija priznata na Sredozemlju enakopravnost, za katero se že tako dolgo bori. Angleško časopisje je mnenja, da se bo Italija vrnila v sredozemsko skupnost brž, ko bosta Anglija in Francija njenemu brodovju priznali iste pravice pri nadzorovanju plovbe, kakršne ima angleška in francoska bojna mornarica.

Po vesteh iz francoskega vira je verjetno, da se bodo skoraj začeli razgovori o pristopu Italije k nyonskemu načrtu o varnosti v Sredozemlju. Razgovori bodo potekali po diplomatski poti.

Lov za morskimi roparji se začenja

Pariz, 16. septembra. AA. Havas: Minister vojne mornarice Campinchi je postavil za poveljnika francoskega brodovja, ki izvaja nyonske sklepe, generalnega inspektorja viceadmirala Estevea. Francosko kontrolno brodovje bodo tvorile deseta divizija kontratorpedovk, 12. in 13. divizija torpedovk, eskadra izvidnic in eskadra letal in več izvidniških letal. Esteve bo prevzel poveljstvo dne 16. t. m.

Malta, 16. septembra. AA. (Stefani) Glavni poveljnik britanske mornarice v Sredozemlju admiral Pound se je nenadoma vrnil na Malto in nato odpotoval odtod na svoji admiralski ladji v Oran. Pri preganjanju morskih roparjev bo sodelovalo 70 angleških bojnih ladij.

Kitajci tožijo Japonsko v Ženevi

Ženeva, 16. septembra. AA. Havas. Zastopnik Kitajske dr. Wellington Koo je v svojem govoru pojasnjeval napad, ki ga je izvršila Japonska vnovič pred dvema mesecema na severnem Kitajskem in v Šanghaju proti njegovi domovini. Kitajska se mora upreti novemu oboroženemu vpadu, čeprav jo preganjajo razne notranje nevolje. Mir je ogrožen. Nato je kitajski zastopnik opisoval ubijanje po načrtu in uničevanje s strani japonskih napadalcev in navaja primere. Opozarja na okolnost, da izkorišča Japonska mednarodno koncesijo za svoje vojaške nastope in za svoje napade na Kitajce v Šangaju. Navaja hude izgube, ki jih imajo tujci v tem mestu.

V tem trenutku je položaj na skrajnem vzhodu izredno hud. Brez vsakih obzirov je Japonska odkrito segla po sili in orožju kot orodju svoje politike. Japonska nastopa s svojo ogromno vojsko, da podjarmi Kitajsko na azijski celini. Nato je dr. Wellington Koo omenjal okoliščine, v katerih so se pričele sovražnosti in je popisal ves njihov dosedanji potek. Kitajski zastopnik pobija japonske razloge, s katerimi skuša napadalec utemeljiti svoj nastop, ko pravi, da je njegova dežela prenaseljena in da potrebuje surovin. Kitajska je že ponovno izjavila, da je pripravljena sodelovati gospodarsko z Japonsko, toda ta je vedno odklonila dobre kitajske namene. Japonska bi se rada polastila oblasti nad kitajsko celino ter pri tem izključila vse tuje interese iz krajev, kjer so Japonci. Japonska skuša nadalje odstraniti iz Azije Evropo in Ameriko.

Jasno je, da brani Kitajska, ko se upira oboroženemu napadu Japoncev, ne le svoje ozemlje, temveč tudi pravice in koristi tujih držav v notranjosti svojih mej. Če bi se kitajska prizadevanja in njeni napori ne obnesli in če bi Kitajsko ne podprle velike ustanove, za mir in varnost, ali pa tuje države, ki so s sedanjim japonskim napadom prizadete, bi se japonsko prodiranje kmalu obrnilo proti njim samim in bi morale te države skrbeti za svojo lastno obrambo.

V svojem nadaljnem govoru je kitajski delegat pojasnil moralno stran sedanjega položaja in zahteval, naj se podpisane pogodbe in pakti, ki smo jih svečano podpisali in izjavili, da jih bomo izvajali, tudi spoštujejo. Zato je treba v prvi vrsti obsoditi jasno politiko neprestanih oboroženih napadov, ki pomenijo očividno kršitev mednarodnih pravic in pogodbeno sprejetih obvez. — Prav tako je treba obsoditi nezakonito blokado kitajske obale, ki krši pravice plovbe in trgovine. To je prvi udarec proti pomorski svobodi.

Nova mobilizacija za Francovo vojsko

San Sebastian, 15. septembra. AA. (DNB.) General Franco je pozval pod orožje 29 let stare obvezance. Izvzeti so samo očetje štirih otrok, železničarji in osebe, zaposlene v vojni industriji.

Nacionalistično uradno poročilo pravi, da so nacionalistične čete precej napredovale na asturski fronti. Zavzele so vas Mazuco in višine zapadno od Villpena in Penalabresa. Na leonski fronti so zavzele rudnik Santa Lucia in mesto Villa del Puerto. Na osrednji fronti na jugu topniški ogenj še traja. Na aragonski fronti nacionalisti tudi napadajo in je sovražnik pustil na bojišču pri Valdescelere 300 mrtvih.

Ali bo ostala Valencija v ZN?

Ženeva, 16. septembra. AA. Havas: Predsednik valencijske vlade bo jutri predložil špansko spomenico v kateri bo razložil, kako tuje velesile posegajo v špansko državljansko vojno.

Tudi v soboto bo Negrin najbrž v plenumu skupščine v obširnem govoru razložil ves problem.

Po hodnikih se vodi huda borba za mesto Španije v svetu ZN. Delegati valencijske vlade menijo, da so se sedaj zopet popravili izgledi za izvolitev valencijskega delegata v svet DN.

Ob Masarykovem mrtvaškem odru

Praga, 16. septembra. AA. (ČTK.) Balzamirano truplo predsednika osvoboditelja Masaryka je od včeraj zjutraj razstavljeno v sobani dvorca Lany, ki je izpremenjena v kapelico. Davi ob devetih sta prispela v Lany predsednik republike Beneš in njegova soproga, da se poklonita posmrtnim ostankom predsednika Masaryka. S člani rodbine velikega pokojnika sta ostala dolgo poleg mrtvaškega odra.

V Lany prihajajo brezštevilne sožalne izjave. Nocoj ima ministrski svet sejo, ki bo posvečena pokojnemu predsedniku Masaryku. Predsednik ministrskega sveta Hodža bo imel govor, ki ga bodo prenašale češkoslovaške postaje.

Belgrad, 16. sept. m. Našo vlado bo na pogrebu predsednika ČSR Masaryka zastopal predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

Prva velika tatvina v Vatikanu

Vatikan, 16. sept. o. V vatikanski državi so pred nekaj dnevi doživeli prvi primer večje tatvine, odkar je postala vatikanska država svobodna. Ko je služabnik msgr. Alboria, papeževega komornika, stopil zjutraj v pisarno svojega gospodarja, je videl, da je pisarna vsa v neredu. Blagajna je bila odprta, vse listine, ki so bile zaklenjene v njej, razmetane po tleh in v blagajni ni bilo nobenega denarja. Tatovi so iz blagajne odnesli ves denar, dragocenosti, vrednostne papirje, ki so bili last cerkve sv. Petra. To imetje je upravljal msgr. Alborio. Izginilo je tudi več važnih listin. Poklicali so takoj vatikansko policijo, ki je hitro dobila sledove in šla lovit tatu. O uspehih zasledovanja v Vatikanu strogo molče, pač pa je vatikanska ječa — svetla udobna soba s kopalnico in s kosom vrta zadaj — dobila prvega prebivalca, ki bo ostal tam, več kakor 24 ur, kar je bil do zdaj najdaljši zapor v svobodni vatikanski državi.

300.000 Kitajcev se bori na 130 km dolgi fronti v veliki bitki proti Japoncem

Peiping, 16. sept. AA. (Havas) Na fronti 130 kilometrov dolžine se vodi ena izmed najogorčenejših bitk, odkar so se začele sovražnosti. Japonci poročajo, da so prebili kitajske bojne črte na dolžini 15 km in na nekaterih drugih mestih na dolžini do osem km. Na drugi strani pa Kitajci odločno demantirajo, da bi bilo mesto Kuan padlo v japonske roke.

Po poročilih iz Šangaja je sedaj ta bitka prva velika bitka sedanje vojne. Na kitajski strani se bori najmanj 300.000 vojakov. Hkratu poročajo, da so Japonci zavzeli Kvan južno od Peipinga in da se njihovi oddelki sedaj približujejo vzdolž železniške proge Peiping-Šangaj Šošovu.

Po poročilu iz Šang-Hind-Tjena so japonske čete včeraj pričele prodirati zapadno Liangčanga ob železniški progi iz Peipinga v Hankej. Napadle so sredino kitajskih postojank. Na bojišču, ki se razteza ob obali reke Liuli in ki meri 80 km, je zbranih **300.000 kitajskih vojakov.**

Po poročilu z bojišča severo od Šansija je kitajska vojska zapustila Tatung in zavzela nove postojanke okrog Jemenkvanga, ki je velikega strateškega pomena zaradi svoje zveze z velikim kitajskim zidom južno od Fatunga. Japonski oddelki utrjujejo svoje postojanke okrog tega kraja. Mislijo, da bo hladno vreme oviralo operacije.

Goriški Slovenci v Ljubljani

Ljubljana, 16. septembra.

Dopoldne ob tričetrt na deset so se s posebnim vlakom z Brezij pripeljali v Ljubljano romarji iz Goriškega. Romarji so včeraj prišli z goriškim nadškofom dr. Margottijem ter z mnogimi slovenskimi duhovniki na Brezje, kjer so včeraj popoldne ter danes zjutraj opravili v romarski cerkvi molitve in sv. maše. Skupno je prišlo na Brezje in v Ljubljano 738 romarjev, po večini iz goriške okolice. To je že drugo letošnje večje romanje z Goriškega. Pred nekaj tedni je bila prišla prva skupina, danes pa se letošnja romanja goriških Slovencev zaključijo.

Na postaji v Ljubljani je goriške romarje počakal italijanski konzul v Ljubljani, tajnik konzulata ter vodja izletniške pisarne v Gorici, ki je celoten izlet na Brezje in v Ljubljano pripravila in izvedla. Posebnega sprejema na postaji ni bilo.

Romarje so v velikih množicah počakali na postaji rojaki, ki prebivajo v Ljubljani in bližnji okolici. Bilo je mnogo prisrčnih svidenj po mnogih letih, nekateri pa so od navdušenja na postaji od srca vriskali, vmes pa se je oglasila tudi lepa slovenska pesem.

Nadškof dr. Margotti je odšel s svojim spremstvom po prihodu vlaka v hotel Metropol, ostali romarji pa so se razšli po mestu k svojim znancem in sorodnikom. Popoldne ob štirih se romarji z Goriškega čez Kranj in Jesenice odpeljejo zopet nazaj v Gorico.

Šah na Semmeringu

Semmering, 16. septembra. o. Druga polovica velemojstrskega turnirja, ki se je bil začel na Semmeringu, se nadaljuje v kopališču in zdravilišču Baden pri Dunaju. Prvo badensko ali peto kolo turnirja je bilo odigrano v torek. Estonec Keres je krasno zaigral proti avstrijskemu prvaku Eliskasesu ter ga v 33 potezah po elegantni žrtvi prisilil k predaji. Partija, ki sta jo odigrala ta dva mlada mojstra, je do sedaj najlepša na vsem turnirju. Amerikanec Fine je v 34. potezah premagal Latvijca Petrova, ki je nekorektno žrtvoval figuro in pokvaril pozicijo, ki je kazala na zmago. Flohr in Reshewsky sta igrala indijsko partijo. Amerikanec je stal že bolje, pa se je zaradi časovne stiske prenaglil in izgubil kmeta. Flohr je prešel v napad, vendar pa bo težko potegnil celo točko, ker imata nasprotnika neenake tekače. Capablanca se je sporazumel z Rusom Ragozinom in sta partijo odigrala dan kasneje.

Včeraj bi se sicer moralo odigrati šesto kolo, vendar so ga odložili zaradi židovskega praznika (Dva, Flohr in Reshewsky sta žida). Pač pa sta odigrala Capablanca in Ragozin partijo iz petega kola. Po 46. potezah sta se zedinila na remis.

Po petem kolu vodita Fine in Keres. Stanje je sledeče: Fine in Keres po 3 in pol, Flohr in Reshewsky po 3 (po 1 visečo), Capablanca 2 in pol (1), Ragozin 2 (1), Eliskases 1, Petrov pa pol.

Hitler in Mussolini bosta govorila milijonu ljudi

Berlin, 16. sept. o. Konec tega tedna bo važna seja nemške vlade, na kateri se bodo porazgovorili o zadnjih pripravah za sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem. Na tej seji bo sedanji gospodarski minister dr. Schacht tudi uradno odstopil.

Za Mussolinijevo bivanje v Berlinu pripravljajo ogromne manifestacije. Mussolini in Hitler bosta govorila na stadionu pred več kot milijon poslušalci. Prav tako pa bodo govor prenašale radijske postaje v ves svet. Mussolini bo govoril v nemščini.

Že sedaj krase s slavoloki cesto, koder se bosta vozila Mussolini in Hitler. Od olimpijskega stadiona se bosta skupaj peljala v prostore cesarske palače.

Mussolinija bodo spremljali zunanji minister grof Ciano, tajnik fašistične stranke Starace in vsi trije državni podtajniki v obrambnih ministrstvih. Vojni minister maršal von Blomberg pa je povabil še maršala Badoglia, ki se bo udeležil velikih nemških manevrov.

Vesti 16. septembra

Posebna mesta v parkih in sprehajališčih za Jude je določila občinska uprava v berlinskem okrožju Willmsdorfu. Judje bodo smeli sedeti samo na rumeno pobarvanih klopeh.

Primankljaj v proračunu USA je bil avgusta za 400 milijonov dolarjev višji kakor meseca aprila. Zaradi primankljaja bodo morali sklicati zbornico na izredno zasedanje.

Mednarodni kongres filmskih amaterjev se je končal včeraj v Parizu. Udeleževali so se ga zastopniki 16 držav.

Delo odbora za evropsko unijo pri Zvezi narodov bodo po sklepu zbora ZN podaljšali za leto dni, ker ta odbor do zdaj pod predsedstvom Herriotovim še ni nič naredil.

Masarykovi družini je brzojavno izrazil sožalje tudi Henlein, voditelj opozicionalnih Nemcev v ČSR, ki delajo po hitlerjanskih navodilih.

Potniško letalo francoske družbe Air France so sestrelili španski nacionalisti. Letalo je vzdrževalo zvezo med Marseilleom in Barcelono. To je v enem tednu že drugo letalo te družbe, ki je bilo sestreljeno. Po tej družbi je Francija že od začetka državljanske vojne dobavljala letala rdeči Španiji.

Turška zbornica se bo sešla k izredni seji 18. septembra. Sklicali so jo zaradi položaja na Sredozemlju, kakršen je nastal po konferenci v Nyonu.

Vlogo Balkanske zveze na sredozemski konferenci v Nyonu poudarja vse evropsko časopisje in pravi, da se je ob tej priliki pokazalo, da je balkanska zveza trdna borba.

Sestanek odbora za nevmešavanje, ki je bil sklican za jutri, so spet preložili na nedoločen čas.

Vojaške vaje madžarske vojske so se končale včeraj popoldne. Zaključnega dela vaj se je udeležil tudi državni upravitelj Horthy, ki je sposobnosti svoje vojske zelo pohvalil.

60 japonskih mornarjev je umrlo za kolero v Šangaju, 140 pa jih čaka smrti. Kolera se še vedno širi.

Lahkoatletska tekma med Švedsko in Nemčijo bo v nedeljo v berlinskem olimpijskem stadionu. Pri zadnji tekmi l. 1934 je zmagala Švedska.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta včeraj drugič obiskala mednarodno razstavo v Parizu.

Zaradi atentatov v Parizu so francoske oblasti prijele kot prvega osumljenca italijanskega anarhista Tamburinija v okolici Toulousea. Domnevajo, da sta atentata v Parizu morda delo italijanskih emigrantov, ki so se nad francoskimi levičarji hoteli maščevati za umor bratov Rosselijev, katerega pripisujejo Kominterni.

Dansko kraljico so morali operirati, ker so se ji zapletla črева. Kraljica je zdaj že izven nevarnosti.

Na poti iz sovjetske Rusije se je ustavil v Varšavi francoski prosvetni minister Jean Zay. Ostal je v Varšavi dva dni.

Novi seviljski nadškof, kardinal Pedro Segura Saenz, je že odpotoval na svoje novo službeno mesto.

V Abesiniji je zadela kap generala fašistovske milice Carinija, ki se je proslavil pri zavzemanju Abesinije in je bil eden prvih Mussolinijevih sodelavcev.

Hitler je odpotoval iz Nürnberga v svoje poletno bivališče v Berchtesgadenu.

Vsi nemški državni uradniki bodo morali po novi odredbi notranjega ministrstva dajati svoje otroke edinole v državne šole.

Sporazum med rudarji in TPD

Ljubljana, 16. septembra.

Včeraj dopoldne je bila v Ljubljani pri TPD obravnava glede spomenice rudarjev, ki so jo bili pred dnevi izročili podjetju. Kakor znano, so rudarji pred tedni v revirjih TPD stopili v stavko, ki pa je bila kmalu končana s tem, da je družba obljubila rudarjem nekaj zboljšanja.

Današnji obravnavi pri TPD, ki je trajala ves dan, so prisostvovali rudarski glavar inž. Močnik, zastopnik Delavske zbornice g. Golmajer, ravnatelj TPD g. Skubic in dolga vrsta zastopnikov rudarjev. Delavski zastopniki so obrazložili težaven položaj rudarjev, ki je zaradi naraščajoče draginje iz dneva v dan slabši, čeprav so zaposlitve v revirjih nekaj večje. Zaradi tega so rudarji zahtevali vsaj izreden prispevek, če se že mezde ne morejo zvišati trajno. Delavski zastopniki so zahtevali tudi boljša stanovanja za rudarje, podčrtana pa je bila tudi zahteva po zvišanju akordnih postavk.

Sporazum med podjetjem in rudarji je bil dosežen v vseh točkah. TPD bo s 1. oktobrom izplačala vsemu delavstvu na rudnikih, cementarni in apnenicah izreden draginjski prispevek in sicer delavcem I. kategorije, ki so oženjeni, po 300 din, samskim po 250 din, delavcem II. kategorije, ki so oženjeni, po 250 din, samskim po 210 din, delavcem III. kategorije, ki so oženjeni, po 210 din, samskim delavcem te kategorije po 180 din, ostalim delavcem pa po 150 din brez razlike.

TPD je pristala tudi na to, da se na novo uredijo vse akordne postavke, ki rudarjem zdaj niso zadostovale ter so jih rudarji smatrali za nezadostne. Obravnave o teh novih akordnih postavkah bodo izvedene v prihodnjem tednu v posameznih obratih. Tudi tem obravnavam bodo prisostvovali zastopniki rudarskih oblastev.

Pač pa je TPD odklonila stalne draginjske doklade, češ da je itak zaradi večje zaposlitve izplačala rudarjem v zadnjih mesecih nad 6 milijonov in pol več, kakor v isti dobi lanskega leta.

Pomembna slavnost v starodavni Auerspergovi palači:

Včeraj je bil odprt mestni muzej

Ljubljana, 16. septembra.

Včeraj dopoldne ob 11 se je v starodavni kameniti Auerspergovi palači na Novem trgu, v bližini univ. knjižnice, zbrala odlična družba zastopnikov naših oblasti, mestnih in kulturnih organizacij k otvortvi Mestnega muzeja, ki bo za Ljubljano enakega pomena, kakor Narodna Galerija ali naše Narodno gledališče. Potreba, da se naše kulturne zgodovinske znamenitosti shranijo v posebnih, za to določenih prostorih, se je že dolgo kazala in je njen pomen prav v tem, da si bo tujec, ki bo potoval skozi naše mesto, lahko ogledal v Mestnem muzeju življenje našega naroda od 15. stoletja dalje.

Načelnik kulturnega oddelka mestne občine dr. Rudolf **Mole** je pozdravil odlične goste bana dr. Marka Natlačena, zastopnika škofa msgr. Viktorja Stesko, rektorja univerze dr. Rada Kušeja in prorektorja dr. Samca, načelnika prosvetnega oddelka banske uprave dr. Lovra Sušnika, podpredsednika apel. sodišča dr. Josipa Mastnaka, načelnika tehničnega oddelka banske uprave ing. Skaberneta.

Narodno galerijo sta na slavnosti zastopala dr. Fran Windischer in g. Zorman, Narodno gledališče upravnik Oton Župančič, Muzejsko društvo univ. prof. dr. Kos, Muzejsko društvo v Mariboru dr. Josip Tominšek, Zvezo industrijcev g. Adolf Golia, Etnografski muzej akad. slikar Maksim Gaspari, Slovensko matico predsednik dr. Lončar, velesejmsko upravo dr. Milan Dular, Glasbeno Matico predsednik dr. Janko Žirovnik, mariborsko mestno občino Franjo Žebot. Intimne svečanosti otvoritve pa se je udeležilo več občinskih svetnikov s predsednikom kulturnega odbora mestne občine prof. Silvom Kranjcem na čelu, načelniki vseh mestnih uradov in podjetij z ravnateljem Jančigajem na čelu in več naših kulturnih delavcev.

Dr. Rudolf Mole je nato v lepem govoru razvil zgodovino ustanovitve Mestnega muzeja in med drugim naglasil, da je že pred približno enim letom padla misel, naj bi se v prostorih drugega nadstropja Auerspergove palače razstavili zelo lepi in zanimivi predmeti iz Narodnega muzeja, ker jim tam primanjkuje prostora. V Mestnem muzeju so za ta namen določili oddelek, ki naj bi pokazal stanovanjsko kulturo ljubljanskega meščana od 15. do začetka 19. stoletja.

Dne 26. januarja letos je bil na seji kulturnega odbora soglasno sprejet predlog načelnika kulturnega oddelka, naj se postavi temelj novemu Mestnemu muzeju. Kulturni in finančni odbor mestne občine sta dala finančna sredstva, mestni svet ljubljanski pa je z razumevanjem poklonil vsoto za prevoz pohištva, da bodo odslej predmeti iz Narodnega muzeja shranjeni v Mestnem muzeju v korist mestu samemu. Bodoča naloga kulturnega oddelka je, da čim prej spopolni Mestni muzej, da bo našemu mestu v ponos. Od 8. aprila pa do danes je bilo potrebno mnogo živahnega dela, da so se prostori primerno uredili. Direktor Narodnega muzeja g. dr. Josip Mal, ki je s svojo uvidevnostjo rešil te spomine naše preteklosti, ima mnogo zaslug, da se je marsikatera dragocenost ohranila. Na kraju je g. načelnik izrazil zahvalo za pomoč kustosu Državnega muzeja dr. Rajku Ložarju.

Mestni muzej - važen kulturni zavod

Za dr. Rudolfom Moletom je v imenu Narodnega muzeja spregovoril ravnatelj dr. Josip **Mal.** V svojem govoru je naglasil, da praznuje naša bela Ljubljana danes vesel in pomemben praznik, ker se otvarja za javnost važen kulturni zavod, ki naj bo poleg našega Narodnega muzeja nov, zgovoren posredovalec v spoznavanju zgodovinskega razvoja našega mesta, naše ožje domovine in našega naroda. Po preostalih zgodovinskih pričah se bomo zavedali našega kulturnega razvoja, budila se nam bo naša narodna samozavest in narodni ponos, ki jih pri drugih narodih bude zbirke njihovih osrednjih narodnih muzejev, v katerih so prikazani uspehi in težkoče njihovega življenja in razvoja. Pri nas žal ni bilo velikodušnih podpornikov, ki bi podpirali nagel dvig muzejev kot pri drugih narodih, vendar pa bo spominu legata Ljubljančana Viktorja Smoleta, nečaka Prešernovega prijatelja Andreja, velikodušnega podpornika naše umetnosti, ohranjen spomin v tem muzeju v posebni, njemu posvečeni dvorani s predmeti umetnosti in obrti iz njegove zapuščine.

Mnogo je še zasebnikov in še več lokalnih in provincialnih ustanov, **ki bi se morali v korist osrednjega muzeja odreči posesti predmetov, ki so kakorkoli važne za politično, kulturno, literarno, umetnostno ali gospodarsko in socialno zgodovino slovenskega naroda.** Če hočemo veljati za kulturen narod, si moramo naše duhovno, kulturno in politično središče izgraditi in izpopolniti v vseh smereh, da bo vsakemu Slovencu v ponos, pa naj prebiva ob Dravi, Savi, Muri, Kolpi ali ob Soči. Dolžnosti do naše duhovne prestolice narekujejo, da je treba dati našim osrednjim znanstvenim in kulturnim organizacijam in ustanovam vse, kar jim je potrebno. Kdor tega ne uvidi, ta bo po besedah sv. pisma spoznan za prelahkega. Kakor pleve bo odpihnjen v pozabljenje.

Zavoljo ugleda pred tujci

Muzeji živijo brez kričeče reklame svoje tiho odmaknjeno življenje. Varstvo starin in umetnin je edino v Jugoslaviji še danes uboga pastorka. Skrb in prizadevanje za muzej sta pri nas postranskega pomena, vendar pa je treba reči, da nam je nujno potreben vzorno zgrajen in izpopolnjen osrednji muzej že zavoljo našega ugleda pred tujci. Turist in letoviščar, politik, državnik ali znanstvenik bo hotel spoznati tudi posebnosti našega ljudstva in si bo šel naravno ogledat predvsem zbirke po galerijah in muzejih. Tu si v nazornem pouku, v najkrajšem času in na osnovi virov napravi vsakdo sam sodbo o kulturni višini naše dežele in našega naroda. Toda za čim širšo izpopolnitev zbirk naj bi se pritegnile kot dragocen člen v sklopu kulturnega snovanja naše domačije ne le zoologija, etnografija in grafologija, ampak tudi ostale panoge umetnostnega in obrtnega udejstvovanja. Muzej naj bi spodbujal k delu tako znanstvenega raziskovalca, kakor tudi umetnika in obrtnika.

V novem Mestnem muzeju sicer niso mogle najti mesta izkopanine rimske Emone, ker tvorijo z ostalimi arheološkimi zbirkami v Narodnem muzeju svojo celoto in jih ni kazalo prenašati, vendar pa bo v Mestnem muzeju vsak obiskovalec lahko videl poleg ožjih spominov na Ljubljano tudi življenjsko okolje našega meščana v raznih zgodovinskih razdobjih, kakor se javlja v pohištvu, slikah, v keramičnih in kovinskih izdelkih in druge drobnarije, ki so bile tedanjemu našemu človeku v estetski užitek.

Zrcalo naše zgodovine

Novi Mestni muzej bo nekako dopolnilo Narodnega muzeja, zvest odraz in verno zrcalo zgodovine in našega kulturnega stanja. Zasluga pokojnega prof. Evgena Jarca je, da se je Mestni muzej osnoval in z nakupom Auerspergove palače dobil dostojne prostore. Sedanji občinski upravi in uvidevnosti njenega predsednika g. dr. Adlešiča je bilo prihranjeno, da so načrti postali kri in meso. V tekočem proračunu je bila vstavljena primerna vsota za stroške adaptacije prostorov ter za razne druge prireditvene potrebščine. Pri urejanju Mestnega muzeja je mnogo pomagal zlasti kustos dr. Ložar, arhitekt Spinčič in inž. Počkar, zlasti pa se je mnogo trudil prof. dr. Mole, da za dovršitev potrebni gmotni viri niso pošli. Delo je končano. Mestnemu muzeju, je zaključil dr. Mal, želim najlepšo bodočnost, da bo za vselej ostal **tolmač slovenske kulturne delavnosti.** Vas, gospod župan, pa prosim, da mu ostanete i v nadalje vnet zaščitnik. Sprejmite v varstvo mestne občine razstavljene predmete, ki ostanejo last Narodnega muzeja ter blagovolite otvoriti Mestni muzej.

Župan otvori muzej

Besedo je nato prevzel župan dr. Juro **Adlešič.** Naglasil je, da sta prav pred dvajsetimi leti na današnji dan prinesla oba takrat izhajajoča slovenska dnevnika znano zgodovinsko izjavo, ki jo je prvi podpisal eden največjih slovenskih mož, rajni nadškof dr. A. B. Jeglič in za njim drugi, takrat vodilni možje. Bil je to dokument, v katerem so Slovenci izrazili, **da hočejo živeti svobodni in zedinjeni s Hrvati in Srbi.** In tem prvim podpisom so stotisoči Slovenci pridali svoje ime. Z otvoritvijo Mestnega muzeja praznuje naše mesto svoj posebni **zgodovinski dan.** Otvoritev Mestnega muzeja na današnji dan naj bo viden spomin onih lepih dni — **majniške deklaracije.**

Z nakupom starodavne Auerspergove palače se je pričela realizirati zamisel Mestnega muzeja. Banska uprava je prodala leta 1935 poslopje mestu pod županom dr. Ravniharjem pod pogojem, da se uporabi v kulturne namene. Mestna uprava pa je odločila, da se preseli v te prostore njen kulturni oddelek z arhivom, čitalnico in knjižnico. Vzorno urejen arhiv je danes dostopen zgodovinarju ali pa onemu, ki ga prav posebno zanima to ali ono vprašanje iz napisane zgodovine našega mesta. V današnjih prostorih pa si bo naš človek ali tujec ogledal življenje naših prednikov zadnjih pet sto let. Razstavljeni predmeti bodo učili vse one, ki se pečajo z umetnostno zgodovino in umetnim obrtom, naš obrtnik bo tu dobil mnogo pobud pri svojem delu. Videl bo starodavno pohištvo, okvirje, peči, gladil si bo svoj okus in spoznaval različne oblike pohištva v preteklih stoletjih. Novi muzej, ki ga v taki sistematično urejeni obliki nima marsikatero svetovno evropsko mesto, pa bo tudi privlačna sila za tujce. G. župan je nato izrekel zahvalo ravnatelju muzeja dr. Malu in dr. Ložarju, načelniku oddelka dr. Moletu in g. arh. Spinčiču, ki so s toliko ljubeznijo uredili ta muzej. Razstavljeni material predstavlja prvo fazo v udejstvitvi našega muzeja, kulturni oddelek pa pripravlja za bodoče **še nove sobe** za razstavo raznih spominov na slavne meščane in druge zaslužne slovenske može.

Filmi,

ki jih velja videti... ali ne videti

»Otroci ulice«. (Kino Union). Že smo videli nekaj filmov iz istega področja, zadnji je bil »Junaki Pavlove ulice«. Okolje in življenje je pri obeh filmih enako, le sklepno misel poudari vsak film po svoje. »Otroci ulice« so delo iz ateljejev Metro Goldwin, torej amerikanski proizvod, pa vendar film, ki bi se z njim mogla postaviti še marsikatero drugo filmsko podjetje. Silno preprosta vsebina: Otroci, ki preživljajo večji del življenja na ulici, razigrani, prevejani, preprosti in včasih zlobni. Še vse bolj mično pa je, da so otroci tako neprisiljeno in neizumetničeno zajeli v igri same sebe in odigrali ves film s tako prikupno preprostostjo, da se ne more dvomiti v verjetnost dogodkov, ki se vrste na platnu. Tendenca, sklepna misel filma je učinkovita. Režija je sicer v film vtaknila tudi nekaj običajnih ocvirkov za ameriške gledalce in njihove želodce, vendar jih je tako malo, da ne podirajo ugodnega vtisa, ki veje iz ostalih slik. Živahnost in brzina sta odliki režije, za oko pa še zraven lepa fotografija, ki se pri vsakem amerikanskem filmu ponavlja. Film dela čast družbi, ki ga je izdelala in zavzema odlično mesto v programu kinematografov.

»Ločena žena« (Kino Matica). Amerikanska zmešnjava, ko si možje za »hec« zaradi senzacije in za prestiž lista, pri katerem so bili uslužbeni, posojajo žene, poročajo in razporočajo itd. Vmes pa nekaj iger zle usode, ki je hotela matematične račune v denar zaverovanih mož prekrižati. Vse skupaj je plehka plaža in hiperamerikanska limonada z blestečo navlako in »sa četiri velika stara« cirkuškega kalibra.

»Tovariš« (Kino Sloga). Epizodna sličica iz življenja ruskih emigrantov v Parizu. Stvar je preprosta, možna, da celo verjetna, le — nekoliko predolgočasna. Zdi se, da so hoteli v besedi, sliki in plehkosti tekmovati s prominentnimi amerikan. filmi, kakor je eden iz njihove vrste »Ločena žena« in drugi taki derivati.

Huda nesreča na Mestnem trgu

Ljubljana, 16. septembra.

Zjutraj ob pol 9 se je na Mestnem trgu pripetila zelo nenavadna nesreča. Trgovina s steklom in porcelanom Kollman na Mestnem trgu ima nasproti svoje trgovine tudi skladišče. Tam dnevno nakladajo razne steklene izdelke na voz, da jih potem razvažajo na kolodvor ali strankam. Tako je tudi zjutraj pred skladiščem stal enovprežni voziček tvrdke Kollman, dva delavca pa sta na voz nosila zaboje s steklom. Voz je bil obrnjen proti magistratu, pred vozom pa je bil vpležen konj. Nihče ne ve točno povedati, ali je hlapec, ki je bil sicer določen za varstvo pri konju, bil ob času nesreče pri konju in vozu. Nekateri pravijo, da so ga videli šele po nesreči, kako je prišel čez cesto in vpil nad konjem. O tem bo morala dognati bolj natančno preiskava, ki je že uvedena.

Nesreča se je pripetila na ta način, da je tramvajski voz št. 11, ki je hotel peljati izpred magistrata proti dolenjskemu kolodvoru, zadel v prednjo os omenjenega voza pred skladiščem tvrdke Kollman. Os se je zapičila seveda v prednja okna tramvajskega voza, ki so na mah postala drobna. Tramvajski voz je seveda že vozil precej hitro, zato je z vso silo vrgel voz s konjem vred nazaj. Očividci pripovedujejo, da je konj pri tem ležal deloma pod vozom, deloma pa celo pod tramvajem. Voz s konjem je tramvaj vlekel kakih 20 metrov nazaj. Mnogo stekla v zabojih, ki je bilo že na vozu naloženo, je bilo seveda pokončanega. Po cesti je bilo na mah polno razbitega stekla.

Čisto po nedolžnem pa je v to nesrečo padel tudi urar Otmar Kiffman, ki ima tam svojo delavnico tik Kollmanovega skladišča. Ko je namreč tramvaj vrgel s steklom naloženi voz nazaj, je lestva voza zadela ob neko kolo, ki je bilo tam ob hodniku prislonjeno. Hud sunek je seveda kolo z vso silo vrgel v bližnjo izložbo urarja Kiffmana. Izložbeno okno je takoj počilo ter se v koscih razletelo po hodniku. Manjšo škodo je sunek povzročil tudi v izložbi sami.

Tako je ta nenavadna nesreča povzročila največ škode na steklu in sicer trem gospodarjem. Tramvajski voz ima prednjo steno razbito z vsemi šipami vred, tvrdka Kollman ima več tisoč škode samo zaradi razbitega stekla, urar Kiffman pa trpi škode na izložbenem oknu kakih 3000 din. Tramvajski voz so po nesreči odpravili v remizo, hlapec pa je voz tudi odpeljal proč, dočim se je na kraju nesreče še dolgo zbirala množica ljudi, ki je opazovala celo goro tam nakopičenega razdrobljenega stekla.

Razveseljiv promet tujskega prometa v Mariboru

Maribor, 16. septembra.

Od 1. januarja do 31. avgusta t. l. je obiskalo Maribor 14.050 gostov in sicer 8031 iz tuzemstva in 6019 iz inozemstva; razen tega pa je bilo v poslovnih zadevah v Mariboru še 4068 tujcev, torej skupaj 18.118. Število nočnin, kar je za gospodarski efekt najvažnejše, je znašalo skupaj 56.509; od tega odpade 48.218 na turiste in 8291 na tujce, ki so prišli zaradi poslovnih zadev. Ako primerjamo lanskoletno število nočnin, ki je znašalo v istem razdobju 22.597, z letošnjim številom, vidimo, da znaša porast preko 100%, kar nam vnovič dokazuje, da se Maribor od leta do leta bolj uveljavlja kot priljubljeno letovišče in izhodišče zimskega sporta. — Ako upoštevamo, da porabi vsak tujec na dan povprečno 100 Din, znaša to za naše gospodarstvo dohodek 5,650.000 dinarjev. Pri tem pa niso upoštevani izletniki, ki prihajajo posebno iz naših zdravilišč: Rogaške Slatine, Dobrne, Slatine Radenci itd. ter iz naših letovišč, posebno Pohorja in Dravske doline v Maribor na male izlete, kjer krijejo marsikatero potrebo in pomenijo tudi ti zneski lepe dohodke. Sistematično in neumorno propagandno delo naše »Tujskoprometne zveze« in njenih »Putnikovih« uradov v vseh najvažnejših centrih mariborskega okrožja ter našega »Mariborskega tedna« rodi od leta do leta lepše uspehe. Brez dvoma pa je, da bo tujsko prometni pomen Maribora zopet izredno narastel, kakor hitro bo izpeljana sodobna moderna transverzalka Št. Ilj—Maribor—Sušak oziroma Št. Ilj—Maribor—Planina, za kar se vse naše tujskoprometne institucije kar najbolj borijo.

Kako je „Jutro" množilo mlado JNS

Na naše ugotovitve o nedeljskem taboru dvojčkov, v kar se je spremenil kongres omladincev JNS, je »Jutro« dva dni molčalo. To molčanje je seveda vsa Ljubljana in vsa Slovenija razumela kot priznanje tistega, kar smo na »Jutrovih« senzacionelnih slikanih poročilih ugotovili. Danes »Jutro« priznava, da so njegovi mojstri, sloviti, kakor smo že povedali, po fotografskem popravljanju javorske skrinje, res zlepili dve docela enaki sliki, da bi bilo mlade JNS več, seveda za tiste, ki imajo tako slabe oči, kakor ljudje pri »Jutru«. »Jutro« pravi, da so to naredili kar tako in da so tako brihtni, da bi se ne dali za tak hec, kakor je bil nedeljski kongres, blamirati. Priznavajo našo ugotovitev, da se tisti čudežno podvojeni sliki res pozna na prvi pogled, da je sestavljena iz dveh, docela enakih slik. To, da tudi kaže njihov namen, da niso imeli namena, da bi ti dve enaki sliki z namenom svojim zvestim dušam kazali kot eno in tako z namenom in iz potrebe množili JNS in Kazino. Tudi niso, kakor pravijo, slike objavili zato, da bi se bahali, koliko jih je bilo in kam so mislili iti, ampak kar tako za spomin. Pozabili so seveda v svojem nedeljskem številnejšem kongresu to tudi povedati. Povedati bi morali namreč, da ne štejejo zato ,da bi javnost videla ,koliko jih je bilo, ampak samo zato, da imajo poročevalci in uredniki nekaj dela, zabave in spremembe pri bolj ali manj spretnem zamešavanju številk in števil. Tudi so pozabili napisati pod glasovito sliko v torkovi številki, da slika nima namena, da bi javnosti dokazovala, da je bilo v Kazini več ljudi, kakor pa jih gre noter, marveč, da so sliko zanje tako važnega dogodka, kakor je bil kongres o-mladine JNS, priobčili zato, da bi svetu povedali, da njihovi fotografi ne znajo ne fotografirati, ne slik sestavljati, pa naj bo za JNS še tako krvavo potrebno. Sploh zdaj, ko se vsa Slovenija pomnoženi JNS in njenemu taboru dvojčkov smeje po »Jutrovi« zaslugi, noče pri »Jutru« nihče nič vedeti, zakaj in čemu je šlo »Jutro« JNS, zlasti pa sebe tako blamirati. »Jutro« je vendar tisti list, ki se povsod bori proti laži, proti potvarjanju, proti nekatoliškim pojavom, kakor so n. pr. goljufije v besedi in sliki, volivne sleparije, poklicno denuncijantstvo, izdajanje slovenskih koristi itd. Kako je mogel tak list tako nerodno pljuniti na svoj plemeniti boj in na plemenite namene JNS. Vse strokovne navedbe v današnjem »Jutru«, ki naj bi opravičile to nerodno fotografsko goljufijo, so larifari. Če je kazinska dvorana kvadrat, jo je z dodatnimi lečami z velikimi 120 do 140 stopinj) razsežnim zornim kotom, tkzv. »Weitwinkel«-leco, moči iz enega kota vsaj tri četrtine fotografirati. To ve vsak novinec. Tudi slaba svetloba in slabo vreme nima s takim nerodnim podvojevanjem števila nič opravka. Kot dokaz, da je šlo pri teh sleparijah samo za »usodno pomoto« v naglici, prinaša današnje Jutro fotografijo, ki naj bi bila morala priti na desno polovico zloglasne potvorbe. Ta fotografija ni v bistvu nič drugega, kakor desna slika na glasoviti podvojevalni umetnini. Tudi tu se je »Jutro« ujelo zaradi nerodnega moža v trenčkotu sredi slike ob prehodu. Če na današnji sliki odrežemo desni mali lestenec (lestenec naj bi lahkovernim dokazoval, da ima Kazina dva velika lestenca), vidimo, da je današnja slika res ista, kakor desna polovica v torkovi številki. Vsi dokazi govore za to: prehod, ki gre povprek od leve na desno, mož, ki si podpira brado, steber v ozadju s črnim trakom, veliki lestenec pomaknjen malce navzgor itd. Torej bi »Jutro« rado svojo nerodnost popravilo na še bolj neroden način. Tudi na tej sliki je ozadje zabrisano, da bi vzbujalo vtis tisočglave množice. Če pri »Jutru« tega ne verjamejo, jim postrežemo s kliširanim dokazom, kjer bomo sestavili iz leve polovice torkove slike in iz današnje fotografije prepričevalno ilustracijo o »Jutrovih« in JNS-arskih podvojevalnih metodah. Pri »Jutru« pravijo, da so vso to nerodnost zagrešili za prijeten spomin, res to dokazovanje števila stare in mlade JNS bo ostalo v prijetnem spominu vsej slovenski javnosti, »Jutru« in JNS pa najbrž v preklemano neprijetnem.

Koliko jih je bilo in kam so šli - še enkrat

Današnje »Jutro« prinaša tudi nekakšno avtoritativno izjavo nekakšnega vodstva, nekakšne mladinske JNS. V tej izjavi slovesno trdijo, koliko jih je bilo, kam so šli, pa tudi ne povedo. Pravijo, da jim je bilo povsod, torej tudi »nekam«, uradno prepovedano iti. Zaradi tega je vse pisanje o potih in ciljih, kar si ga je privoščilo »Jutro« brez pomena in kar tako zaradi lepšega spomina. Torej tisto vodstvo pravi, da jamči za 1205 mlade JNS. Da to jugofašistično naštevanko ponovimo: sobotno »Jutro« je pisalo o nekaj sto udeležencih. Ker ima »Jutro« dobre zveze z vodstvom ene in druge JNS, je že vedelo, koliko »kosov« najboljšega dela slovenske mladine se je za kongres priglasilo. V ponedeljek je po enem »Jutrovem« poročilu teh nekaj sto naraslo na okroglih 1500. Okroglo število so vzeli zaradi zajetnejšega dela 40. in 50-letnikov v mladi JNS. Po drugem »Jutrovem« poročilu v isti številki jih je bilo 1205, natančno, da so ustregli tistim pedantom, ki hočejo zmeraj vedeti, koliko soldatov imajo pod seboj ali za seboj. Tisti, ki so si na roke z oblastjo, govore o 700 ljudeh. Restavracija v »Zvezdi«, kjer je kongres jedel, pa ve za okoli 800 naročenih kosil. Zaradi vseh teh čudnih posameznosti se ob nedeljskem kongresu o-mladine JNS spet odpira za JNS usodno vprašanje, koliko jih je bilo, šele potem se bo mogoče razgovarjati o drugem delu tega usodnega vprašanja.

Marijin praznik pariških Slovencev

Pariz, septembra.

Zadnji Marijin praznik je bil praznik pariških Slovencev. Lansko leto so se prvič sešli na Gravellu, blizu Pariza, 40 jih je bilo. Letos pa, kar 120! Kolik napredek ali tudi, koliko truda.

Ogromno je število Slovencev, ki so razkropljeni po širni Franciji. Koliko jih je, ki se kmalu porazgube v tujih narodnostnih morjih, sreča ali nesreča jih zavleče sem ali tja, da pozabijo na domovino, na kraje, kjer so preživljali svoja mlada leta. A tudi domovina pozabi nanje in zdi se, kakor da niso več njeni člani, njeni otroci.

Naši ljudje se mučijo, propadajo telesno, kakor tudi duševno, samo, da si morejo zaslužiti skorjo kruha, ki je zares trda. Koliko tisoč jih je bilo že poprej tukaj, koliko jih je prišlo to leto, koliko jih prihaja še kar naprej. Toda ljudje ne nehajo. Ne vidijo odprtega brezna pred seboj. Kar siloma drve vanj. Padajo v temo, kakor dežne kaplje. Seveda je kesanje prej ko slej, a navadno prepozno.

Po vseh krajih so razkropljeni. Ne slišijo slovenske besede, ne vedo za praznike in dneve, katere so praznovali, ko so bili še doma. Življenje jim teče enolično, brez sonca. O, pač, pariški in okoliški se zbirajo vsako nedeljo na Bastillu. Le pojdite pogledat, koliko jih je. In kaj delajo? Sede, pijejo in poslušajo rdečega pridigarja, ki se trudi nedeljo za nedeljo in našim ljudem dopoveduje, kako lepo bo v rdečem kraljestvu. Delavce napeljuje k stavkam, drugim spet svetuje, kako naj se ravnajo, da jim bo dobro in prav. Da, če hočete v velemestu, kot je Pariz, dobiti kaj več Slovencev, pojdite v najbolj zakotna, rdečkarska gnezda.

Zato je prav, da se od časa do časa zbero dobri Slovenci, ki so še ostali zvesti materinim svetom, ki še hranijo v sebi nauke, ki so jih prejeli, predno so se podali v širni svet; 120 jih je bilo v nedeljo na Gravellu. A niso prišli samo iz Pariza. Ne, po 50, 100, 200 km ali celo še dalj. Čutili so potrebo, da spet slišijo domačo besedo, da opravijo sv. spoved v domači besedi.

Zgodaj zjutraj so pričeli prihajati. Dva duhovnika, Slovenca seveda, sta imela v spovednicah dovolj dela. Saj so hoteli ljudje opraviti sv. spoved v domačem jeziku. Ob 11. uri pa je stopil na prižnico g. Orešnik, slovenski duhovnik, ki je tudi vso stvar spravil skupaj in imel na navzoče lep verski govor, poln lepih naukov in bodril. Nato je bila slovesna sv. maša. Kako lepo je bilo slišati slovensko ljudsko petje, to more vedeti le tisti, ki že dalj časa ni slišal materine govorice. In Slovenci so peli, da so s svojim petjem privabili tudi mnogo Francozov!

Po sv. maši skupno kosilo, nato slikanje in majhna akademija v dvorani. Vse je bilo tako skromno a prisrčno, da nikomur ni bilo žal, pa četudi je prišel 200 km daleč.

Vsa zahvala gre seveda g. Orešniku, ki se je trudil, da je toliko ljudi spravil skupaj. Zahvala pa gre tudi ljudem, ki se niso ustrašili stroškov, da so prišli na Gravelle, da smo vsi skupaj lepo proslavili praznik Marijin. L. B—c.

Celjske novice

c **Smrt vzglednega mladeniča.** V sredo zvečer ob sedmih je zaspal v Gospodu v Grižah 22-letni rudniški delavec Ivan Oblak. Njegov oče je bil upokojeni rudniški delavec. Ivan je pridno, četudi bolan in skrušen od bolezni, hodil v rudnik, da je kaj zaslužil in pomagal domačim. Toda zahrbtna bolezen mu ni prizanesla in je omagal. Po kratkem bolehanju ga je strla v sredo zvečer ob sedmih. Vest o nenadni smrti tako vrlega katoliškega fanta je razžalostila vso faro, posebno pa je udarila domače in njegove prijatelje, ki so ga tako ljubili. Težko ga bodo pogrešali. Ivan je bil apostol med rudniškimi delavci, saj se je toliko prizadeval in žrtvoval pri fantovskem odseku, katerega predsednik je bil. Bil je luč med delavci, saj so ga ljubili celo tisti, katerih napačna pota je grajal. Mnogo je sodeloval pri Prosvetnem društvu. Danes pa so ga položili k večnemu počitku, da se odpočije in prejme plačilo za vsa svoja apostolska dejanja. Naj mu bo lahka zemlja! — Bog pa plačnik!

Naročajte in širite Slovenski dom!

Kulturni koledar

Friedrich Ahn

16. septembra 1916 je umrl v Gradcu biograf Friedrich Ahn. Rodil se je 5. maja 1861 v Celju. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, univerzo pa v Gradcu. L. 1889. je vstopil kot slavist v vseučiliško biblioteko v Gradcu. Tu se je začel zanimati za slovenska protestantska dela, o katerih je objavil več spisov: Bibliogr. Seltenheiten der Trubar-Literatur, Die slovenischen Erstlingsdrucke der Stadt Laibach, Johann Mannel, Laibachs ester Buchdrucker itd.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 16. septembra: Ljudmila.
Petek, 17. septembra: Hilda.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

TEL. 21-24 **MATICA**

Nenadkriljiva blesteča vloga pred kratkim umrle JEAN HARLOW v filmski šlager-komediji

Ločena žena

Sodelujejo: Myrna Loy, William Powell, Spencer Tracy

TEL. 27-30 **SLOGA**

Film iz življenja ruskih beguncev v Parizu

Tovarišč

TEL. 22-21 **UNION**

Mladinski film

Otroci s ceste

v glavni vlogi *Freddie Bartholomew* dobro poznan iz filmov »David Coperfield« in »Ana Karenina«

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Vesti vojnih prostovoljcev. Društvena pisarna okrajne organizacije vojnih prostovoljcev v Ljubljani, ki se nahaja v Frančiškanski ulici 10, posluje od septembra dalje vsak dan razen nedelj in praznikov od 18. do 19. ure.

Dne 3. oktobra t. l. odkrijemo vojni prostovoljci spominsko ploščo svojemu pokojnemu tovarišu, prostovoljcu — heroju — inženirju Ivanu Gosarju na njegovi rojstni hiši v Stari Loki. Opozarjamo že sedaj vse vojne prostovoljce in našo javnost na to spominsko prireditev. Pokojni Gosar je bil med prostovoljci in vsemi Slovenci, ki so pomagali ustvarjati Jugoslavijo, eden največjih herojev.

Znamenita knjiga: »Prostovoljci kladivarji Jugoslavije« (belgrajsko Vreme jo naziva v svoji oceni: »Kapitalno delo na slovenačkem jeziku«) se naroča pri Okrajni organizaciji vojnih prostovoljcev v Ljubljani in se lahko osebno dvigne v društveni sobi v zgoraj naznačenem času. Odjemalci knjige, ki je še niso plačali, se vljudno naprošajo, da store to čimprej.

Kmetijsko gospodinjska šola v Repnjah začne s poukom 1. oktobra t. l. in traja šola do 1. aprila 1938. Prijavite se kakor kmalu mogoče. Prostih je še nekaj mest.

Visoko priznanje knjigi Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije. Po dvorni dami gospe dr. Tavčarjevi je bila izročena Nj. Vel. kraljici Mariji knjiga: Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije. Z zahvalo za knjigo z najvišjega mesta, je okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v Ljubljani prejela tudi obvestilo, da je Nj. Vel. kraljica Marija blagovolila odrediti, da se 10 knjig razdeli med višje razrede ljubljanskih srednjih šol. Razdelitev bo izvršil prosvetni oddelek banske uprave. Poleg že številnih najlepših ocen in pohval doma in na tujem so dobili vojni prostovoljci za svoje krasno, znamenito in zares monumentalno delo, lepo priznanje z najvišjega mesta.

Československá obec v Lublani uctí památku svého prvého, velikého presidenta Osvoboditele Dr. T. G. Masaryka smuteční schůzí ve četvrtek dne 16. září 1937 o 20. hodině v malé dvoraně »Kazina« (I. poschodí) a zve k této důstojné smuteční schůzi všechno členstvo i ostatní Čechoslováky. — Sláva presidentu Osvoboditeli T. G. Masarykovi!

Državni upokojenci(-ke) v Ljubljani in okolici se naprošajo, da se udeležijo zborovanja Ženske zveze v Ljubljani danes v **četrtek 16. t. m.** ob 20 (8. uri zvečer) v dvorani Delavske zbornice, da se solidariziramo z akcijo Jugoslovanske ženske zveze za povišanje prejemkov drž. nameščencev in upokojencev zaradi naraščajoče draginje na življenjski minimum. — Društvo državnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

Ivan Cankarjevo delo: »Hlapec Jernej in njegova pravica« bere v esperantskem jeziku ves svet. Vsakemu je omogočeno čitanje najboljših del svetovne litarature v mednarodnem jeziku esperanto. Nova učna knjiga drž. dipl. učitelja za esperanto prof. Rudolf Rakuša Vam to omogoča že po treh mesecih. Založil in razpošilja »Klub esperantistov Ljubljana«, Cankarjevo nabr. 7-I. Cena 15 din.

»Putnik« priredi 19. t. m. izlet z vlakom in avtobusom v Poljane nad Škofjo Loko k odkritju spominskega stebra pisatelju dr. Ivanu Tavčarju. Cena vožnji 28 din. Prijave in informacije pri biljetarnicah »Putnika«.

Pevski zbor Glasbene Matice vabi drevi k skupni mešani vaji poleg dosedanjih pevcev tudi vse one člane, ki so lansko leto sodelovali pri Mozartovem »Requiemu«. Vaja se vrši ob 20 v Hubadovi pevski dvorani. — Odbor.

Vse one p. n. interesente, ki so se prijavili za tečaj o izgovarjavi slovenskega književnega jezika, ki ga priredi ljubljanska Glasbena Matica in ki ga vodi član Narodnega gledališča g. Ciril Debevec, prosimo, da pridejo v ponedeljek, dne 20. t. m. ob 18 v Glasbeno Matico k prvim uram. Prosimo vse in točno. Novi priglasi se še sprejemajo.

Glasbeni otroški vrtec na šoli Glasbene Matice bo začel z rednim poukom dne 1. oktobra. Starše opozarjamo in prosimo, da vpišejo gojenčke v to ustanovo, ki je pokazala lan iprav lep uspeh. Priglase sprejema pisarna Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Sobota: Amaconke. Izven.

Ponedeljek, 20. septembra: »Umetniški večer diseuse gospe Dele Lipinske«. Izven. Cene od 40 din navzdol.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je podaljšala sprejem novih abonentov še za dva dni, tako, da bodo imeli tudi zamudniki priliko, da še prijavijo. Kdor hoče uživati ob dolgih zimskih večerih res lepo in plemenito zabavo, bo našel v letošnjem repertoarju cel niz izredno zanimivih in aktualnih dramskih in opernih del, ki so sinteza mnogih perečih problemov, ali osvetljujejo bodisi na resen ali zabaven način gibanje družbe ali posameznih stanov. Nekaj zgodovinskih dram in najmodernejših del bo izpopolnjevalo poleg učinkovitih komedij repertoar. Tudi operna dela so najskrbneje zibrana, poleg naših stalnih članov in dveh mnogo obetajočih mladih članic bo imelo občinstvo priliko videti in slišati tudi svoje dosedanje ljubljence kot stalne goste v posebno učinkovitih partijah. Prijave za abonma se sprejemajo še v sredo, četrtek in petek v veži dramskega gledališča od 10 do 12 in od 15 do 17.

Slovita diseusa ga. Dela Lipinskaja, bo nastopila v ponedeljek 20. t. m. na umetniškem večeru v operi, ki ga bo priredila skupno s svojim pianistom g. Walterjem Laitaijem. Njen spored bo obsegal tri dele. V prvem so sledeče točke: ruska narodna pesem, nemška narodna pesem, francoska narodna pesem, Utopist, tatarska pesem (Kozji pastir) malce svetovne zgodovine, Gospodična iz telefonske centrale, Mož, ki je izgubil spomin. II. del je naslovljen: Figurine iz mojega albuma: Dunajski izvošček, Rusko- francoski pakt, Schirley Temple (parodija), III. del: Staro-ruska narodna pesem, Uspavanka, Mali prašiček, Ruska narodna pesem. Ob ženevskem jezeru Dvoje vprašani, Senzacija v Zoou, in Selitev duš.

Odmev strela v Kresiji pred sodiščem

Ljubljana, 16. septembra.

Pred sodniki malega senata se je priklonilo vitko dekle, 26 letna služkinja Angela Hrbljanova, doma iz cerkniške okolice. Državni tožilec dr. Julij Fellaher jo je obtožil, da je letos 13. julija okoli 9 dopoldne v Kresiji streljala na mag. uradnika Andreja Šušteršiča, a ga ni zadela, torej je zakrivila zločinstvo poskušenega umora po § 167 k. z. Senat so tvorili s. o. s. g. Karol Javoršek, sosodnika gg Ivan Brelih in Ludvik Lederhas. Na zadevno vprašanje predsednikovo je glasno vzkliknila:

»Sem toliko kriva, ker sem streljala. Sem imela za to vzrok, ker mi je vzel denar...« »Ali imate dokaze za to?«... »Nimam, ker jih ne dobim. Napravila sem na samega g. bana prošnjo za podporo. Imela sem dobiti iz Zagreba nad 1000 din.« Zmedeno je nato pripovedovala svojo zgodbo o pravdi, ki jo je imela z zagrebškim OUZD, češ da so ji tamošnji zdravniki uničili življenje. Hodila je na banovino, pa ji niso hoteli prošnje vrniti. Služila je pri g. Šušteršiču, tam je bila dober mesec. Januarja jo je odpustil, ker ga je žalila in obrekovala. »Tožil me je zaradi žaljenja časti,« je nadaljevala. »Pa so me že takrat spoznali za neumno. Zato sem streljala na njega.«

Kako je dobila revolver

Predsednik jo je nadalje vprašal: »Kje ste vendar dobili revolver. Saj je za žensko to zelo težavno.« Obtoženka pravi: »Na Dolenjskem med Malo vasjo in Grosupljem sem ga kupila od nekega fanta. Njemu sem povedala, da bom nekoga v Ljubljani ustrelila. Njegovega imena pa ne izdam, ker ga ne poznam. Za revolver sem dala 350 din.« Predsednik: »Kaj ste mislili?« »Sprva nič. Riskirala sem svoje življenje.«

Na hodniku Kresije

Nekaj dni poprej je srečala nekdanjega gospodarja na cesti v Mestni log. Vozil se je na kolesu. Hotela ga je ustreliti. Premislila se je. Ni mogla streljati. Dne 13. julija je šla s prijateljico, ki jo je spremila do tromostovja, proti magistratu. Stopila v Kresijo v Lingarjevi ulici. Šla je na hodnik, kjer je urad za pasje takse. Po nekem gospodu je dala g. Šušteršiča, nekdanjega gospodarja, poklicati na hodnik. G. Šušteršič, nič hudega sluteč, je prišel tja. Senatni predsednik: »Ko je prišel gospod ven, kaj je bilo?« Obtoženka naglo: »Sprožila sem, se obrnila in odšla!«... Sodnik g. Brelih, ki razmere v cerkniškem okolišu dobro pozna: »Slišite, ali ste zdrava?« Obtoženka: »Glava me večkrat boli. V Zagrebu so mi zdravniki rekli, da imam katar v glavi. Hitro se razjezim«...

»Predsednik: »Kaj bi bilo, ko bi ga ustrelili?«

»Stvar je taka,« je Angela živčnorazdražena odvrnila: »Ko bi ga ubila, ne bi zahtevala od nikogar denarja. Ker ga nisem ustrelila, sedaj prosim, da naredite tako, da bo prav. Pustite me k g. banu! Ta mi bo vse pojasnil!«

»Vaša občina naj stvar uredi!« je vpadel g. Brelih.

»Moj oče ni tako učen. Prosim še enkrat! Dajte mi pismo do g. bana!

»Kam ste merila?«

»Merila sem v prsa? Sedaj sem zadovoljna, da ga nisem. Ko bi ga, bi bilo potem najbolje, da še mene ustrelite.«

Šušteršič pojasnjuje

Magistratni uradnik g. Andrej Šušteršič je mirno in stvarno pojasnjeval, kako je prišlo do konflikta odnosno, kakšni odnošaji so vladali med njim kot gospodarjem in obtoženko, ki je bila pri njem kot služkinja v službi dober mesec. Pred božičem lani je bila sprejeta. Dobro se je obnašala. Bila je varčna in pametna. V enem mesecu mu je pri gospodinjstvu prihranila do 200 din. Povišal ji je zato plačo za 50 din. Začela je govoriti o nekem denarju, ki ga ima dobiti iz Zagreba od OUZD. Napravila je prošnjo na banovino za podporo. Govorila mu je:

»Če ne dobim denarja, bom kradla, goljufala in streljala. Če sem neumna, lahko delam, kar hočem.« Ker mu je očitala, da je on pridržal podporo 1000 dinarjev, jo je odpustil in tožil pred okrajnim sodiščem zaradi žaljenja časti. Priča je tudi povedal, kako je streljala na njega. Nič ni slutil. Stopil je na hodnik. Pa je tako počilo, kakor pnevmatika. Niti ni sprvo pojmil, da je bila kaka krogla namenjena njemu. Stala sta en meter narazen. Ko bi ga zadela v srce, bi bil takoj mrtev. Pozneje je uradnik g. Šolar dognal, da je bil na pričo oddan strel iz revolverja ter je še na hodniku smrdelo po smodniku. Krogla je šla mimo priče in se zarila v zid, od tam pa je odletela na tla.

Obtoženka vsa ogorčena protestira: »Nisem neumna. Ne bom šla v norišnico. Zadovoljila se bom samo s pojasnilom g. bana.« Inž. Rebolj je povedal, kako ga je neka gospodična naprosila, da naj pokliče ven g. Šušteršiča.

Zdravnik - psihijater dr. Žvokelj je podal mnenje, da trpi obtoženka na duševni razdvojenosti. Na njo je vplival alkohol staršev. Telesno je šibka. Je dedno obremenjena s histerično konstitucijo. Razsodnost je zmanjšana.

Eno leto robije

Po govorih državnega tožilca in branilca se je senat umaknil na posvetovanje, ki je bilo kratko. Sodba se je glasila:

Angela Hrbljanova je kriva in se obsodi na eno leto robije zaradi zločina poskušenega umora po § 167-II. k. z. v zvezi s § 22-II. k. z., upoštevajoč, da ni mogla zaradi svojega duševnega stanja popolnoma razmotriti značaj dejanja. Hkratu izreče sodišče, da se obtoženka po prestani kazni odda v zavod za zdravljenje, ker je splošno nevarna. Predsednik po sodbi: »Sprejmete kazen?« Hrbljanova je vzkipela:

»Ne morem sprejeti! Mnogo sem trpela! Kje je denar?«

Po trenotnem pomisleku pa je spremenila izjavo, zatrjujoč: »Kazen rada sprejmem. Samo zaradi denarja prosim, da me pustite h g. banu.« Naglo je odkorakala iz dvorane.

Žena in šport - mnenje zdravnika

Ženskemu spolu nikakor ne smemo odrekati pravice do športa in telesnih vaj, ker to je zanje zdravo in koristno, vendar mislim, da moramo pri tem ostro ločiti šport kot borbo in gojitev športa za izboljšanje zdravja.

Jaz mislim, da ženske nikakor ne bi smele gojiti športa kot kako nogometno moštvo, kajti to ni lepo in tudi ne smotreno. Pomislimo samo, do kako grobih in vulgarnih izpadov pride pri taki igri. Saj celo rokomet ni popolnoma brez njih. Če pa pogledamo mlado dekle, kadar plava ali pri mečevanju ali pri plesu ali pa pri drsanju, potem odpadejo vsi taki pomisleki. Lepše in bolj harmonične telesne vaje, kot jo vidimo pri drsanju, si sploh ne moremo misliti. Ljubkost gibanja na ledu kar najlepše odgovarja ženskemu telesu. Morda je moje mišljenje zastarelo in nisem najbolj moderen!

Ob tem vprašanju ni odločilen samo telesni sestav žene, ampak tudi zaporedna fiziološka motenja ženskega organizma. Vsa ženska telesna kondicija je brez dvoma zelo odvisna od teh vsakomesečnih motenj. Če pa pri tem pomislimo, da se različni termini športnih prireditev in nastopov nikakor ne ozirajo na te fiziološke motnje, smo postavljeni pred uganko, ki je nikakor ne moremo rešiti. Ali naj žena tedaj sploh nikdar ne tekmuje? Sicer se moramo pri tem ozirati na mnenja strokovnjakov. Zdravniki in zdravnice so o teh stvareh že mnogo razglabljali v vseh smereh. Nekateri zdravniki mislijo, da mena nikakor ne sme zadrževati ženske v njenem športnem udejstvovanju. Na drugi strani pa pravi dr. Sellheim, znani ženski zdravnik, da je telesni sestav moža in žene tako zelo različen, da bi delali naravi naravnost silo, ako bi ženske gojile šport prav tako kot moški.

Iz znanstvenega in strokovnega študija je razvidno, da gojitev športa, trening in doseženi uspehi fiziološko nekako izpremene človekovo telo, tako kot dobi kovač, ki vihti kladivo, močnejšo roko kot oni, ki se ukvarja s svinčnikom, tako opažamo pri gotovih športnikih hipertrofijo mišičja, ali pa druge posledice. Da, ta funkcijska prilagoditev gre celo tako daleč, da jo celo lahko opažamo na potezah v obrazu marsikatere žene, ki intenzivnejše goji šport. Ženski obraz se izpreminja in dobiva čisto moške poteze in že večkrat je bil stavljen ugovor, da goje šport intenzivnejše le one ženske, ki imajo bolj moško telo. Za ugovor pa ni popolnoma pravilen, kajti mnogokrat so take izpremembe le posledica ostrega in intenzivnega treninga.

Iz vsega tega razmišljanja lahko zaključimo takole: Žena naj goji šport v pametnih mejah in sicer tako, kot prija njenemu telesu. Pri tem moramo upoštevati vse: naravni razvoj, funkcijsko prilagoditev, telesno moč, konstitucijo, anatomski telesni sestav in fiziološki razvoj. Pri vsem tem pa ne smemo nikdar pozabiti, da moramo biti tudi esteti.

Vprašanje »žena in šport« je eno izmed mnogih vprašanj, ki zadevajo ne samo ženo, ampak tudi bodočo družino in v višjem smislu tudi državo, zato moramo temu vprašanju posvetiti mnogo pažnje in pozornosti. Po mojem mnenju pa mora biti vodilno načelo, da je večna in neminljiva naloga žene materinstvo, ne pa športni uspehi in svetovni rekordi.

Zračni napad na Maribor

Maribor, 16. septembra.

Kakor vsako leto, se tudi letos vršijo vaje v obrambi mesta proti napadom iz zraka. V petek, dne 17. septembra ob 10 dopoldne se bo vršila taka dnevna vaja. V najkrajšem času bo tudi nenapovedana nočna vaja, z njo pa letošnjih vaj še ne bo konec, temveč bo potrebna stalna pripravljenost mesta, da se odzove nenadnemu alarmu in se podredi varnostnim meram vodstvu mariborske zračne obrambe.

Dnevna vaja 17. t. m. naj pokaže ekipam in občinstvu pravilno dezintoksikacijo ulice od tekočega imperita. V ta namen se bo poškropil novi del glavnega trga z iperitno atrapo, ki je tej strašni tvarini po videzu in duhu zelo podobna, ne da bi bila posebno nevarna.

Petkova vaja pa ima tudi namen, da pokaže termitne vžigalne bombe. Take bombe tehtajo navadno le 1 kg in jih vzame eno letalo lahko 500 na pot. Zaradi svoje malenkostne teže prebijejo le strehoe stavb in padejo na podstrešje, kjer povzročajo požar, **ako tam ni nobene straže,** ki bi takoj pokrila gorečo bombo s peskom. Termitne bombe ne zahtevajo izrednega poguma pri gašenju. Le njih veliko število ogroža mesto, kajti pomanjkanje straž po podstrešjih, napolnjenih z vnetljivo ropotijo, kakor je to navada, povzroča kakih sto požarov, ki jim ne bo kos nobena gasilska četa.

Gospa Greta Schonsky okradena

Maribor, 15. septembra.

Soprogo mariborskega tekstilnega industrijalca gospo Greto Schonsky je zadela neprijetna nesreča. Postala je žrtev drznega tatu, ki ji je spretno izmaknil velike dragocenosti. Tatvina se je pripetila minulo nedeljo na Teznem. Gospa Schonsky se je pripeljala na Tezno v svojem luksuznem avtomobilu ter je pustila vozilo pred hangarjem. Po nesreči pa je pozabila v avtomobilu svojo ročno torbico, v kateri je imela zlato dozo za puder, zlat glavnik in briljatno brošo. Doza in glavnik sta bila vredna 7000 din, broša pa 30.000 din. Priliko je izkoristil dosedaj neznan uzmovič, ki je pobral v neopaženem trenutku omenjene dragocenosti iz torbice ter se je potem izgubil kdove kam. Gospa Schonsky je prijavila tatvino policiji, obenem pa je obljubila 4000 din nagrade onemu, ki bi pripomogel, da bo dobila ukradene dragocenosti nazaj.

Od tu in tam

Združena opozicija, torej zagrebški in belgrajski del, se je po vesteh zagrebških časopisov po dolgih letih sporazumevanja in združevanja vendarle zedinila na nekaj, kar se imenuje v njihovem slovarju procedura, ali način, kako bodo svoje težnje in svoj program skušali spraviti v življenja zmožno obliko. Procedura je sedaj menda določena, na tej osnovi pa bodo skušali spet doseči sporazum o novi notranji ureditvi države, ki bo všeč i dr. Mačku i ostalim šefom združene opozicije, ki so Srbi. Predvčerajšnjim so prileteli z letalom v Zagreb dr. Lazica Marković, dr. Boka Vlajič in dr. Milan Gavrilović kot zastopniki posameznih skupin v belgrajski opoziciji in se prijavili v avdienco k dr. Mačku. Včeraj dopoldne so se res sestali in dve uri sejali. Končno so objavili, da so vsi skupaj zedinili na enotno proceduro, kako bodo ves svoj program glede najvažnejših notranjepolitičnih vprašanj spravili na papir, na katerega se bodo podpisali vsi šefi opozicije. Dr. Maček je takoj za tem odpotoval v Rogaško Slatino na zdravljenje.

Nekam čudno zadrugo so ustanovili vojvodinski Nemci, hitlerjevsko orientirani, ki jih vodi dr. Haslinger. Zadruga nosi lepo ime »Jugoekonom«, člani in odborniki pa so sami »boljši« gospodje. Ko so prijavili zadrugo sodišču, so prejeli negativen odgovor. Po zakonu o zadrugah mora biti v zadrugi nekaj kmetov, sicer sodišče zadruge ne more potrditi. Povedati pa je treba zraven, da je Haslinger s svojo skupino včlanjen pri »Zboru« »Führerja« Dimitrija Ljotiča. — Čeprav smo še nedavno čuli o nekih aferah s »Tehnično unijo« in nemškim kapitalom, ki je stal za to družbo, se nam zdi skoro nepotrebno spraševati, kakšnega izvora je kapital, ki tiči za novo zadrugo, ki je sodišče ni hotelo potrditi.

Odpuščeni občinski tajnik je streljal na okrajnega glavarja v Samoboru pri Zagrebu. Marijan Potočnjak je bil prepričan, da ga je iz občinske službe izrinil glavar Valjak. Šel je in zahteval od tajnika, naj ga pusti k glavarju. Čeprav so mu zastavili pot, se je le prerinil in stopil v glavarjevo sobo. Po nekaj besedah je padlo več strelov, pod katerimi se je glavar ranjen zgrudil. Ubijalca so prisotni hitro razorožili, glavarja pa dali odpeljati v bolnišnico. Potočnjak je bil prepričan, da ga je glavar namenoma vrgel iz službe, čeprav je bilo znano, da je bil Potočnjak zaradi raznih pregreh že večkrat vržen iz službe in po drugih potih spet sprejet nazaj.

„Slovenski dom"

se naroča v vseh podružnicah Slovenca, kjer se sprejemajo tudi oglasi za naš dnevnik

Sedem potresov v okolici Zagreba so zabeležili v zadnjih dneh v zagrebškem potresomerskem zavodu. Izhodišče potresa je bilo v jugovzhodnem delu, le malo vstran od Zagreba.

16-letnega vlomilca so prijeli v Zagrebu. Kljub mladim letom ima na vesti kar osem vlomov. Mlad je še, pa vendar tako pokvarjen. Ko so ga zaslišavali, je povedal svojo žalostno zgodbo, prav za prav obtožbo svojih staršev, ki so ga že v rani mladosti prepustili ulici in se zanj sploh niso več brigali. Zaradi slabe druščine, v katero je padel, je zašel na slaba pota. Pred časom so ga enkrat že prijeli, pa ga prehitro zaradi mladosti izpustili. Ko so ga vprašali, zakaj je še naprej kradel, je povedal: zato, ker so me izpustili. Policija ga bo izročila sodišču, od tam ga bodo pa kar gotovo poslali v poboljševalnico.

Pristanišče na Sušaku bodo temeljito preuredili in razširili. Stare pristaniške naprave niso že dolga leta več ustrezale vedno večjemu prometu. Občina je zaradi tega sklenila najeti štiri in pol milijona dinarjev posojila za razširitev pristanišča. Vlada je že odobrila posojilo. Dela se bodo začela že prihodnje leto.

Nove poskuse z motornimi vlaki so izvedli včeraj na progi od Belgrada do Novega Sada. To razdaljo je motorni vlak predrvel v 54 minutah. Brzina je bila različna. Na mestih, kjer je bila proga zelo dobra, so dosegli hitrost 120 kilometrov, na slabših delih proge pa okrog 90 kilometrov. Poskusne vožnje se je udeležil tudi prometni minister dr. Spaho. Kompozicija motornega vlaka je delo madžarske tovarne Ganz v Budimpešti.

Za beatifikacijo Petra Barbariča, mladeniča, ki je v 24. letu svoje starosti umrl v Travniku v Bosni, se bore bosanski katoliki. Mladenič je umrl leta 1891., ko je bil že znan zaradi svojega pobožnega življenja in neverjetne pridnosti. Kmalu po njegovi smrti so začeli njegov grob obiskovati njegovi sošolci in tudi drugi ljudje. Tudi med Slovenci je ta mladenič znan zaradi knjige, ki popisuje njegovo vzorno življenje.

Komisarja je dobilo združenje tiskarskih podjetij v Osijeku. Včeraj je namreč banska uprava v Zagrebu sporočila osiješki občini, da je razpustila odbor združenja in postavila za komisarja občinskega tajnika Cvetka Višniča. Zakaj je bil odbor združenja tiskarnarjev razpuščen, pa ni znano.

V 62 metrov globok prepad je padel 12 letni Mirko Komljenovič iz Čivina Lastra, ko je stikal za ptičjimi gnezdi. Fantič se ni ustrašil prepada, ki je zijal pod drevesom, na katerem je bilo ptičje gnezdo. Ko je plezal po deblu, se mu je zvrtelo v glavi. En krik in fantič je zbobnel v prepad. V bližini se je nahajal neki brezposelni delavec. Skočil je k prepadu, ko pa je našel samo še opanke, je takoj spoznal, da je nekdo padel. Polskal je vrv in se spustil v brezdno. Z velikimi napori se mu je posrečilo pobrati razbito truplo dečka v vrečo in jo odnesti zopet iz prepada. Kmetje so mu zato zbrali 800 dinarjev, ki jih je pa brezposelnik razdelil na dve polovici. Eno je podaril očetu ponesrečenega dečka za stroške pogreba, drugo pa je obdržal sam.

Domišljava gospodična je vprašala nekega učenjaka, naj ji razloži, kaj je to »smeh«. »Smeh je sinkronizirana koordinacija neuropsihologičnih refleksov s semiautomatičnimi impulzi proti masivno akumuliranim sugestijam.«

»O, najlepša hvala!«

Naročajte Slovenski dom!

Vnuk velikega pisatelja Tolstoja - tat

Kdorkoli zna brati, je gotovo že bral kake romane velikega ruskega pisatelja Tolstoja ali vsaj videl kako njegovo delo bodisi v gledališču, bodisi v kinu (Ana Karenina), ali pa vsaj slišal druge, ko so poveličevali nesmrtna dela imenitnega moralista, ki je v neki svoji knjigi zapisal: »Nobeno trpljenje nas tako ne presune, kakor trpljenje otrok.« Kaka sreča, da ni učakal krutih časov, ko so v njegovi domovini deset in stotisoči otrok umirali od gladu in mraza, se klatili okoli kot tolpe podivjanih psov, in da mu je ostala bridka usoda njegovega lastnega vnuka prikrita!

Pisatelj Tolstoj je imel sina, ki se je poročil z grofico Solskijevo, ko je imela že 39 let. Ko je l. 1920. dobila sina, je živela že ločeno od svojega moža pri svoji materi in stari materi v francoskem letoviškem mestu Nici, tako da ubogi Janezek, kakor so otroka krstili, svojega očeta sploh poznal ni. Pri materi, napihnjeni aristokratinji in pustolovki, pa tudi ni užil niti trohice nežnosti in ljubezni. Bil je prepuščen samemu sebi ter se že v najzgodnejši mladosti zaprl sam vase.

Ko je bil stal šele 10 let, je hudo zbolel. Mati ga je oddala v bolnišnico, ne da bi ga kdaj prišla obiskat. Ker mu je bilo silno dolgočasno, je predčasno zbežal iz bolnišnice, poiskal svoje stanovanje in z grozo odkril, da je prazno, da so mu še tisto malo gnezdece, kamor se je lahko zatekel, podrli, brezsrčna mati pa zginila brez sledu. Desetletni otrok je stal sredi ceste, sredi tujega mesta in tuje države brez vsakih sredstev, brez vsakega upanja. Živeti pa je moral in če zlepa ni dobil, je zgrda vzel. Začel je delati tako kakor toliko njegovih nepoznanih tovarišev, ki so jih brezsrčni starši zavrgli kot oviro za njihov napredek in razveseljevanje v svetu, začel je krasti. Pri enajstih letih je prišel prvič policiji v roke Toda kaj naj policija počne s takim otrokom!

Čez leto dni so njegove kraje postale že kar resne zadeve, ki so ogražale imetje in večje dragocenosti raznih trgovcev. Policija ga je zopet prijela in izročila v oskrbo neki starejši gospe. Pa ni ostal dolgo pri njej. Ušel je, se plazil po zakotnih predmestnih beznicah, se pajdašil z vsem, kar ima človeška družba najslabšega, kradel sam in v družbi ter postal neozdravljivo izprijen.

L. 1934. ga je sodišče poslalo v posebno otrošo kaznilnico, pa je kljub najstrožji straži kmalu pobegnil. Več mesecev so ga zastonj iskali, nazadnje pa so ga spet zagrabili v nekem oddaljenem kraju, ko je »spravljal« ure, kolesa, razne dragocenosti, jih prodajal po smešno nizkih cenah in si precej »opomogel«. Poslali so ga zopet v drugo kaznilnico, ga izročili v varstvo nekemu vrtnarju, toda vse brez uspeha; ušel je in živel po svoji divji stari navadi, katero je dobil po svojih nerednih, razbrzdanih starših, jo ojačil v najslabši družbi, kjer je zgubil vsako vest, zgubil srce in dušo in vsako upanje. — Pred kratkim ga je policija zopet ujela v Nici in danes je 17-letni Jan Tolstoj, vnuk Leva Tolstoja, v ječi, v brezupnem stanju izprijenosti. Vse globoke in učene razprave in pisarije jnegovega deda ga ne morejo rešiti propasti; postal je nesrečna žrtev krutih okoliščin, še bolj pa svojih naravnih dediščin. Kako prav je imel Napoleon, ko je rekel, da se vzgoja otroka začenja že dvajset let pred njegovim rojstvom! Potem pa marsikateri starši obupno vijejo roke nad svojim sprevrženim otrokom in se čudijo, kako je mogoče, da jo njihov ljubljenec tako zavozi. — Nesrečni mladi Tolstoj pa je tudi krasen zgled neurejenih družin. Če družina ne živi po strogih načelih katoliške morale in nerazdružnosti zakona, ne moremo pričakovati drugega kot brezvestnost in zločine pri svojih potomcih. Kljub temu se razporoke množe, države pa jih s svojo zakonodajo še pospešujejo; po drugi strani pa zaman iščejo vzrokov propadanja svojega naroda.

Francija izumira

Za prvo polletje letošnjega leta je že izdala Francija pregled gibanja svojega prebivalstva in dognala kaj malo razveseljive podatke: število porok pada, razporoke pa naraščajo; rojstev je 5000 manj kot lani v istem času, dasi je že lani in nekaj let sem več smrtnih slučajev kot rojstev. Vsi priznavajo in uvidevajo, da je narod v nevarnosti, da v nekaj stoletjih izgine, zato pa zahtevajo večje podpore družinam z velikim številom otrok, le pravega vzroka nočejo odstraniti. Časopisje še vedno na debelo zagovarja in razširja nemoralnost, vzpodbuja ljudstvo k brezmiselnemu uživanju in strahopetnemu izmikanju pred družinskimi dolžnostmi, češ naj imajo reveži in tepci kopice otrok, kdor pa je pameten, naj gleda, da bo dobro živel in se udobno zabaval. Nobena bolezen ni tako nalezljiva kot kuga ugodja, posebno če so vsi verski temelji popolnoma omajani.

Pojdite z mano v Liliput

Royaume de Liliput, septembra.

Tam v deželi Liliputov... O, to je pa daleč. V temnih afriških gozdovih žive ti mali ljudje. Res, zanimivo bi jih bilo videti. Toda Afrika, ta je daleč! Ne, veste kaj, pa pojdite z menoj na pariško razstavo v park atrakcij in evo vam: kraljestva Liliputancev.

Vstopnina 5 frankov in že vstopimo skozi velika vrata v velik prostor, ki je ves pokrit z majhnimi hišami. Kot pasje hišice, bi skoro rekel. No, in glejte, tamle hiti eden, do pasu vam niti ne sega, tam spet drugi, policaj dela red, res v kraljestvu malih smo. Takoj pri vhodu stoji lepa hišica, samo spalnica. Med vrati stoji lepo liliputansko dekle, staro šele 26 let. Prodaja karte in daje podpise. Našminkana kot prava Parižanka, se smeje in govori. Toda takoj sem opazil, da ne zna francosko, pa jo vprašam nemško. O, tedaj pa postane zgovorna. Z vprašanji sem postal malo drzen, vprašal sem jo, če je pri njih vse tako kot pri nas, če se torej tudi radi imajo. O, gospod, še bolj kot pri vas. Jaz prav hitro poznam človeka. Tudi pri nas se poročimo. Nemalokdaj pa se je tudi zgodilo, da je normalen zemljan poročil Liliputanko ali pa narobe. Torej, gospod. Govorila je naprej in vprašala, od kje da sem. Ko se ji rekel, da sem iz Jugoslavije, mi je povedala, da je tudi v njihovem kraljestvu na svetovni razstavi Jugoslovan iz Broda. Tam zadaj, v restavraciji ga boste dobili. V beli obleki je.

Res, šel sem k restavraciji in videl belo oblečenega možička, ki je na balkonu stregel gostu. Malo pivo, sem zaklical in si mislil, če je Jugoslovan, bo že razumel. Pa se hitro obrne in pravi: Gospodine, izvolite na terasu! Vidiš ga, pa res, Jugoslovan v kraljestvu Liliputancev. Hitro stopim na teraso. liliputanske višine seveda in Joca mi prinese pivo. Začela sva se pogovarjati o tem in onem, o doživljajih, poteh itd. Med ostalim mi je tudi zaupal, da se bo drugi mesec — ženil z Liliputanko.

Pili smo in gledali, kako so liliputanska dekleta, oblečena v ruske obleke, plesala ruske plese, poslušali, kako je liliputanski trio igral nemške kose in se prav srečno imeli v kraljestvu Liliputancev.

I. B-e.

Naselbina Liliputancev na pariški svetovni razstavi. V sredi novoporočenca, ki sta kakor kaže najmanjša izmed vseh.

Balet Liliputancev, ki nastopa vsak večer v liliputanskem mestu na razstavi.

Skrivnost šestkrat poročene ženske

Mlad bogat aristokrat v romunskem mestu Ploesti se je v precej čudnih okoliščinah oženil z izredno lepim dekletom. Nekaj časa sta živela srečno in veselo v udobnem, razkošnem stanovanju. Toda mladi mož je kmalu opazil, da njegova lepa žena vse preveč zapravlja. Ogromne vsote, katere ji je dajal vsak mesec za njene osebne potrebe, so vedno že v nekaj dneh izginile. Najprej jo je ljubeznivo karal, naj vendar nekoliko lepše ravna z denarjem vendar ji je dajal še več kot prej. Nazadnje se je pa le začel bati, da ga ne bi spravila ob vse in strogo zahteval, naj mu pove, kaj počne z vsem denarjem, ki ga dobi in se odločil, da ji bo odslej naprej dajal samo tretjino. Nekaj časa ga je prosila, naj ji pusti prejšnjo »plačo«, ker pa se ni dal omehčati, je nekega dne nenadoma izginila, ne da bi povedala, kam je metala denar.

Kmalu je dobila drugega bogatega moža v drugem mestu, prav tako ravnala z njim in njegovim denarjem in mu, ko je zahteval račun za njene izdatke, tudi ušla. Tako je delala celih 13 let, se šestkrat omožila, šestkrat ušla, nazadnje pa so našli njeno truplo, zabodeno v srce, v nekem jarku. Zločinca niso nikdar dobili, pač so se ob njenem truplu znašli njeni možje in tedaj so šele spoznali njeno čudno življenje. Časopisi so na dolgo pisali o njenih doživljajih in odkrili skrivnost njenega zapravljanja: ves denar, ki ga je dobila pri svojih bogatih možeh, je znosila v zapuščene predmestne barake, sama poiskala po njih siromake, pohabljence, brezposelne, hodila po ubogih kmečkih kočicah izven mesta in velikodušno delila med nje svoj denar. Kakšne narodnosti je prav za prav bila in kaj je bilo njeno pravo ime, ni nihče vedel. Nekateri so pravili, da se je po njenih žilah pretakala kraljevska kri, drugi zopet, da je pribežala iz Francije ter se vsled razočarane ljubezni hotela skriti v romunski samostan, odkoder jo je ugrabil njen prvi mož.

Žive kovine

Indijski znanstvenik Džagadis Bouz je dokazal, da kovine izgube nekatere lastnosti, če jih namažemo s kakim strupom, t. j. da strup tudi kovine v nekem oziru umori, kakor umori živa bitja. Neki profesor v Neaplju pa je z mikrofotografijo (s slikanjem več stokrat povečanih predmetov) pokazal, da se tudi na videz popolnoma mrtve snovi, kovine in razni kristali, množe podobno kakor rastline. Tako je znanstveno dokazano ljudsko mnenje, da kamenje »raste in se množi«. Končno pravi neki nemški kemik, ki se ukvarja s tem vprašanjem, da so kovine podvržene pravim nalezljivim boleznim, ki se širijo kakor kuga.

Neki Škot bi se rad peljal z letalom v Francijo. Njegov prijatelj pilot mu ponudi prosto vožnjo pod pogojem, da bo ves čas vožnje popolnoma molčal. Škot se torej spravi z ženo na letalo, ko pa so bili nad morjem, začne pilot izvajati najdrznejše akrobacije. Nazadnje pridejo v Francijo in prijatelj častita Škotu, ker se je tako dobro držal in ga vprašal, če mu je bilo zelo težko držati jezik za zobmi. »Aj, pa kako! Posebno takrat, ko mi je žena padla iz letala v morje!«

Santander je bogato mesto

Španska pokrajina Santander, ki je pred kratkim padla v roke generala Franka in z navdušenjem sprejela svojega osvoboditelja, je med najbogatejšimi predeli Španije. Samo pašnikov ima 384.000 hektarov, 13.000 hektarov žitnih polj, čez 200.000 glav volov, 137.000 ovac, 38.000 koz in 23.000 prašičev.

Trgovskih in manjših ribiških ladij je ob tem delu španske obale 62.000, ki dovažajo in love ribe za 60 velikih tovaren za ribje konzerve. Tako ribiči, kakor delavci po teh tovarnah, imajo neprestano polne roke dela in ne poznajo brezposelnosti.

Santander je med najvažnejšimi rudniškimi pokrajinami. Njeni rudniki dajejo 70.000 ton cinka na leto in 305.000 ton pirita, za katerega se danes puli ves svet, ker ga razen za umetna gnojila porabijo posebno za razna razstreliva. Pirit kopljejo danes samo v Španiji, na Norveškem in Švedskem, kjer ga kupuje izključno le Nemčija, na Portugalskem in Cipru, kjer vsega sproti pokupi Anglija, v Ameriki in na Japonskem, kjer ga sami porabijo.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 16. septembra: 12 Citre, mandoline in tamburice (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14 Vreme, borza — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda — 19.50 S. Santel: Mala suita (plošča) — 20.10 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 20.30 Koncert plesne glasbe (plošče) — 21 Prenos iz Turina: Massenet: Thais, opera v odmoru; Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Četrtek, 16. septembra: Zagreb: 20 Belgrad — Dunaj: 19.25 Narodne pesmi — 20.25 Pestra ura — 21 Dunajski simfoniki — 22.20 Plesna glasba — *Budimpešta:* 20 Igra — 21.30 Plošče — 23 Jazz — *Praga:* 19.20 Orkestralni koncert — 20.15 Igra — 21.25 Pianino — *Varšava:* 20 Orkestralni koncert — 22 Vokalni koncert — *Berlin-Hamburg:* 20.10 Plesni večer — *Königsberg:* 20.10 Orkestralni koncert — *Strassbourg:* 21.30 Opera »Lakme«.

R. L. Stevenson: 24

Skrivnost dr. Jekylla

Če bi se pa navezal na Hydeja, bi to pomenilo, da sem se odpovedal tisoč koristim in hrepenenjem. To bi se reklo, da sem postal na mah za vedno zaničevan in brez prijateljev.

Ta kupčija se mi je zdela sicer neenaka, toda treba je bilo premisliti še nekaj drugega:

Med tem, ko je Jekyll moral trpeti muke zaradi vzdržnosti in zadrževanja, bi se Hyde niti malo ne zavedel, kaj vse je s spremembo izgubil. Naj je bilo moje stanje še tako svojevrstno, razlogi za ta spor so tako stari in tako razširjeni, kakor ljudje. Skoraj enaka zapeljevanja in stiske kockajo za vsakega zapeljanega in omahujočega grešnika. Ta boj se je tudi zame iztekel tako, kakor se izteče za veliko večino soljudi: izbral sem boljši del, toda manjkalo mi je moči, da bi ga obdržal.

Da, rajši sem izbral postarnega in nezadovoljnega doktorja, obdanega od prijateljev, kateremu se je smehljala častitljiva bodočnost. Odločno sem rekel svobodi »zbogom«, poslovil sem se od svoje druge mladosti, od lahkega koraka, od utripajočega srca in od skrivnih zabav, katerim sem se udajal pod Hydejevo krinko.

Morda sem tako izbral z nezavednim pridržkom. Kajti nisem ne prodal hiše v Sohoju, ne uničil obleke Edvarda Hydeja, ki je še vedno ležala v moji delovni sobi pripravljena.

Toda tej svoji izbiri sem ostal zvest le dva meseca. Dva meseca sem živel tako strogo življenje, kakor še nikdar poprej. Zdelo se mi je, da sem za to dovolj poplačan z odobravanjem svoje vesti. Toda nazadnje sta začela neposredni strah in skrb izginjati. Hvala vesti mi je postala vsakdanja. Vrtajoče bolečine in strasti so me začele mučiti. Zdelo se mi je, kaor da se Hyde bori za svojo prostost.

Nazadnje sem v šibki uri zmešal in spet izpil čarovno pijačo.

Ne verjamem, da bi pijanec, ki sprevidi svoj greh, prepoznal s tem že tudi eno izmed petsto nevarnosti, ki mu groze zaradi te živalske nepremišljenosti.

Tako je bilo tudi z menoj.

Naj sem svoj položaj še tako do kraja premislil, se vendar nisem dovolj oziral na to popolno nravno nesmiselnost in na blazno teženje k slabemu, ki je bilo vodilna poteza v značaju Edvarda Hydeja. To je postalo zame prekletstvo.

Satan, ki je bil tako dolgo zaprt v meni, je rjoveč planil na dan. Že tisti trenutek, ko sem izpil pijačo, sem se zavedel nebrzdanega, skoraj besnečega teženja za slabim. Ta nakopičena besnost je bila najbrž tisto, kar je v moji duši ustvarjalo tako srdito nepotrpežljivost, s katero sem poslušal vljudna vprašanja svoje nesrečne žrtve. Pred Bogom slovesno izjavljam, da bi si noben nravno zdrav človek ne nakopal nase krivde za tolik zločin iz tako malenkostnega povoda. Jaz pa sem prostovoljno vrgel s sebe vse, kar bi bilo lahko temu teženju protiutež, vse, kar celo najzlobnejšemu med nami omogoča, da se nekako zanesljivo izogiblje skušnjav.

Zame pa je skušnjava, naj je bila še tako šibka, pomenila že padec.

Takoj se je v meni prebudil duh pekla in začel divjati. V pravi nasladni omotici sem teptal nebogljeno truplo na cesti, vsak udarec mi je zbudil novo ugodje. Šele, ko me je napor začel utrujati, me je na višku moje blaznosti presunila srce ledena, drgetajoča bojazen. Tenčica se je dvignila, videl sem, da je moje življenje uničeno in pobegnil sem z prizorišča teh izbruhov. Bil sem vesel, da sem svoje teženje za slabim utešil.

Tekel sem v hišo v Sohoju in sem uničil vse listine, da bi se še bolj zavaroval. Potem sem še vedno v enakem raztrganem duševnem zamaknjenju hodil po razsvetljenih cestah, se pasel na svojem zločinu ter lahkomiselno koval nove načrte za bodočnost. Vendar sem v vsej naglici ostro poslušal, če ne gredo za mano koraki kakih morebitnih maščevalcev. S pesmico na ustnicah je Hyde zmešal pijačo. Ko jo je izpil, je pil na zdravje mrtvega moža.

Muke spreminjanja še niso minile, pa je že ležal Henry Jekyll ves v solzah hvaležnosti in kesa na kolenih ter iztezal sklenjene roke k Bogu. Tenčica prizanašanja do samega sebe se je raztrgala od vrha do tal. Videl sem svoje življenje spet kot celoto.

Preletel sem ga v mislih skozi in skozi. Pred očmi so stali dnevi mojega detinjstva, ko sem hodil ob očetovi roki, potem sem videl vse težke, samozatajevanja polne napore svojega poklicnega življenja, pa sem spet znova in znova z enakim nesrečnim občutkom prihajal do prekletega strahu ta večer.

Rad bi bil na glas zakričal. S solzami in prošnjami sem skušal omiliti neskončno množico ostudnih slik in zvokov, s katerimi so me napadali spomini. Toda celo med molitvami mi je strmel v dušo ostudni obraz moje zlobe. Ko je začela silovitost tega kesanja pojemati, se mi je začelo v duši prav tako močno veselje.

Vprašanje o tem, kako bom v bodoče živel, je bilo rešeno. Hyde je bil za naprej nemogoč. Zdaj sem se moral omejiti na boljši del svojega bitja, naj sem hotel ali ne.

S kakim veseljem sem spoznal to, in s kako hrepenečo ponižnostjo sem se na novo oklenil svojega naravnega življenja! S kako odkritosrčnim občutkom odpovedi v duši sem zaprl vrata, skozi katera sem tolikokrat hodil noter in ven. Poteptal sem ključ od njih v tla.

Naslednje jutro je prišla vest, da so morilca opazili in da je Hydejeva krivda jasna vsemu svetu. Njegova žrtev je bil mož na visokem javnem mestu. Tu ni šlo samo za zločin, marveč za blazno dejanje velike tragike.

Mislim, da sem bil vesel, ko sem to izvedel. Mislim tudi, da je to ojačilo boljše teženje v meni in me obvarovalo vislic. Jekyll je bil zdaj moje pribežališče. Hyde naj bi samo še enkrat pogledal iz mene, roke vsega sveta bi se dvignile, da ga pograbijo in ubijejo.

Sklenil sem, da bom s svojim bodočim življenjem delal pokoro za preteklost. Lahko pošteno zatrjujem, da je iz tega mojega sklepa izviralo marsikaj dobrega.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.